

Načrt začasnih usmeritev varstva in delovanja Krajinskega parka Debeli Rtič do leta 2023

1. KRAJINSKI PARK DEBELI RTIČ – OSNOVNI PODATKI

Skrajni zahodni del Debelega Rtiča s pripadajočim dvestometerskim pasom morja je bil z občinskim odlokom že leta 1991 razglašen za naravni spomenik. Zavarovanje je bilo izpeljano v zelo kratkem času in predvsem z namenom preprečiti izvedbo zamisli o postavitvi plinskega terminala. Obseg (le skrajni del rta) in status (naravni spomenik) zavarovanega območja sta bila opredeljena na osnovi Zakona o naravni in kulturni dediščini ter metodologije, katere cilj je bil predvsem ohranjanje posameznih izstopajočih delov narave.

Območje polotoka Debelega rtiča je skladno z Zakonom o ohranjanju narave (v nadaljevanju: ZON) »*območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost*«, za kar zakon predvideva ukrep varstva narave, in sicer ustanovitev krajinskega parka. Krajinski park Debeli Rtič je bil ustanovljen v skladu s 45. členom ZON, ki določa, da »se lahko ena ali več lokalnih skupnosti in država dogovorijo, da ena ali več lokalnih skupnosti izvedejo ukrep varstva za naravno vrednoto državnega pomena, ki je na njihovem območju«. Na podlagi dogovora z državo je Občina Ankaran z odlokom ustanovila Krajinski park Debeli rtič in v skladu z 59. členom ZON sama neposredno prevzela upravljanje zavarovanega območja.

Debeli rtič oziroma njegovo širše območje je pomembna naravna vrednota, ki zajema obsežen del nedotaknjene in nespremenjene morske obale, izjemno kulturno krajino, predvsem pa dobro ohranjeno območje infralitorala na široki abrazijski polici, ki se neobičajno položno spušča v morje.

Ožji obalni pas rta je, z izjemo dveh manjših zdraviliško - turističnih območij, na celotnem območju ohranjen v naravni podobi, sicer pa je polotok redko poseljen in v pretežni meri prekrit s kmetijskimi površinami in posameznimi gozdnimi sestoji. Z izjemo zaliva sv. Jerneja je za celotno območje značilna oblika obale klif, ki je tako geološki kot geomorfološki fenomen. Posebnost morskega dela območja je zelo širok infralitoralni pas, kjer se plitvina razteza do okrog 100 m stran od obale. Široke razgaljene peščenjakove terase (plasti) prekriva bogata algalna zarast s pestrim življem. Zaliv Sv. Jerneja je plitev in dno muljevito. Na morskem dnu je izrazit podvodni travnik, na obrežju pa halofitne združbe in sestoji metličja.

Vinogradi in gozdni sestoji v neposrednem zaledju obale predstavljajo pomemben element krajinske značilnosti in pestrosti območja ter učinkovito tamponsko cono med »urbanizacijo« in naravovarstveno najpomembnejšim delom Debelega rtiča, tj. klifom, morskim obrežjem in morjem. Park Mladinskega zdravilišča Rdečega križa pomembno prispeva k pestrosti in varstvu narave.

Zavarovano območje obsega celoten polotok med zalivoma Valdoltra in Sv. Jernej v celoti na območju občine Ankaran, ter štiristo metrski pas morja. Na skrajnem delu rta vključuje območje parka 450 do 500 metrov širok morski pas z namenom ohranjanja podvodnega grebena.

Skupna površina zavarovanega območja je 340 ha, od tega je 160 ha morskega dela parka. Zavarovano območje sega v dve katastrski občini in sicer k.o. Oltra, 31 parcel in k.o. Jernej, 8 parcel. Večina zemljišč je v lasti občine Ankaran ter Republike Slovenije. Zemljišč v zasebni lasti je malo in so v glavnem omejena na manjše parcele na robu klifa.

2. ZNAČILNOSTI IN VARSTVENI STATUSI

Celoten polotok Debeli rtič je, od zaliva Valdoltra pa do državne meje z Italijo (Lazaret), malo urbaniziran, obala pa z izjemo nekaj kopalnišč ohranjena v naravnem stanju.

2.1. Značilnosti zavarovanega območja

Prepadne stene klifa, povprečno visoke okrog 20 metrov, so ena najvidnejših značilnosti območja. Najvišje (36 metrov) so med Valdoltro in zdraviliščem Rdečega križa, na skrajnem delu rta pa so visoke med 12 in 21 metri. Klif je najbolj

aktiven na najbolj izpostavljenem delu rta, na punti, kar je rezultat vsakodnevnega abrazivnega delovanja morja in morskih valov.

Stene klifa so ponekod gole, ponekod poraščene z avtohtonimi toploljubnim rastjem, kot tudi značilnimi kulturnimi rastlinami, kot so breskve in češnje, ki so se zasadile neposredno ob abrazijski terasi. Prvotna drevesno grmovna združba je prisotna na zgornjem robu klifa, med kmetijskimi površinami, na območju obeh počitniško-turističnih kompleksov in v neposrednem zaledju zaliva Sv. Jerneja. Za pasom te vegetacije so sklenjene površine intenzivnih vinogradov, med katerimi je ohranjen ostanek avtohtonega hrastovega gozda, ki je nekoč poraščal celoten polotok.

Abrazijske terase se nadaljujejo v morje, ki je zaradi plitvosti osvetljeno, kar nudi ugodne pogoje za razvoj različnih bentoških združb in s tem pogoje za veliko biotsko pestrost. Razteza se v celotni dolžini od Valdoltra do zaliva Sv. Jerneja in je njena struktura razmeroma enotna. Na njej ležijo odlomljeni bloki plasti peščenjaka, le severni del terase sestavljajo izključno morski prodniki. Na skrajnem delu rta so pod vodno gladino izjemni skladi podvodnega grebena. V zavetju le tega je na punti oblikovana podvodna peščena sipina s kolenčasto cimodocejo. V 100 m pasu so dobro razviti podvodni travniki in algalna zarast.

Območje zaliva Sv. Jerneja je značilen ekosistem plitvih in deloma zamuljenih obrežij in zalivov, ki so na slovenski obali zelo redki. Sestoji metličevja, ki so razviti le še na območju kanala sv. Jerneja in izlivnega dela Dragonje v Sečoveljskih solinah, so nedvomno ena pomembnejših značilnosti območja z vidika ohranjanja biotske pestrosti in varstva ogroženih habitatnih tipov.

Rt je na slemenu uravnan in v pretežni meri prekrit s kmetijskimi površinami. Vinogradi v neposrednem zaledju obale predstavljajo element krajinske pestrosti območja in učinkovito tamponsko cono med urbanizacijo in naravovarstveno najpomembnejšim delom Debelega rtiča, tj. klifom in morskim obrežjem. Med vinogradi je ohranjen tudi otok avtohtonega listopadnega gozda, ki je nekoč prekrival celoten polotok.

Na JZ delu rta je območje Mladinskega zdravilišča in letovišča s parkom, ki obsega 7 hektarjev. Park ima pestro in bogato vegetacijo, saj tam raste več kot 200 različnih vrst ter preko 4000 primerkov različnih iglavcev, listavcev, grmovnic in trajnic. Južni del parka zavzema zaplata avtohtonega gozda puhastega hrasta. Posamezna drevesa so večjih dimenzij in starosti ter lepega habitusa, zato v parku še posebej izstopajo.

2.2. Varstvena območja

Zaradi naravnih danosti, raznolikosti območja in prisotnosti ogroženih vrst in habitatnih tipov v zalivu Sv. Jerneja, na območjih obeh klifov ter v morju in na morskem obrežju, so se v parku opredelila tri varstvena območja.

- Prvo varstveno območje obsega kopno in morje z obrežjem na skrajnem delu rta oziroma Ankaranskega polotoka med javnim kopališčem na severni strani polotoka in kopališčem Mladinskega zdravilišča in letovišča Rdečega križa Slovenije na južni strani. Območje vključuje zgornji rob klifa ter 250 do 450 m širok pas obalnega morja z najstrožjim varstvenim režimom. Znotraj prvega območja je opredeljeno območje podvodnega grebena, od obrežja na skrajni zahodni točki rta v smeri proti zahodni kardinalni pomorski oznaki, ki ima svoj svetlobni signal oziroma svetilniku, do morske meje zavarovanega območja, za katerega velja še nekoliko strožje varstvo.

- Drugo varstveno območje vključuje gozdni sestoj v zaledju zaliva sv. Jerneja ter dve med seboj ločeni območji morja in morskega obrežja. Na skrajni SV strani rta je to območje naravne vrednote Zaliv Sv. Jerneja – trstišča, na južni strani rta pa območje naravne vrednote Debeli rtič – Valdoltra – klif in sicer med Mladinskim zdraviliščem in Ortopedsko bolnišnico Valdoltra.

- V tretjem varstvenem območju so urbanizirani oz. spremenjeni deli naravne obale na območju kopališča Mladinskega zdravilišča RK, območje javnega kopališča na severni obali, območje naselja Gradis na skrajnem JZ delu območja, sleme polotoka ter preostali del 250 do 450 m širokega pasu obalnega morja, ki ni vključen v prvo ali drugo varstveno območje, z najsplošnejšimi pravili ravnanja.

Na celotnem območju, predvsem pa vzdolž obale so bile leta 2004 določene naravne vrednote, ekološko pomembna območja in območja Natura 2000. Območje prostorsko obvladuje kulturna krajina, mnogo je arheoloških območij ter vrtno-arhitekturne dediščine.

2.3. Naravne vrednote

Krajinski park Debeli rtič zajema 6 naravnih vrednot:

Šifra	Ime	Zvrst/pomen	Pomen	Kratka oznaka
-------	-----	-------------	-------	---------------

1609	Debeli rtič - flišni klif	geomorf, geol, hidr, zool, bot	državni	Flišni klif z obalo in obalnim morjem na zahodnem delu Debelega rtiča
3645	Debeli rtič - abrazijski spodmol	geomorf	državni	Abrazijski spodmol v flišnem klifu Debelega rtiča
4275	Zaliv Sv. Jerneja – trstišča	bot, ekos	lokalni	Obrežna močvirja v zalivu Sv. Jerneja
4273	Debeli rtič – Valdoltra – klif	geomorf, geol, ekos	lokalni	Flišni klif med zdraviliščem Debeli rtič in Valdoltra z ozko abrazijsko teraso in slikovitimi skladi podvodnega grebena
1982	Debeli rtič - park	oblikovana	lokalni	Park ob mladinskem zdravilišču Debeli rtič s številnimi sredozemskimi drevesnimi in grmovnimi vrstami.
4274	Debeli rtič - ostanek hrastovega gozda	ekos	lokalni	Ostanek hrastovega gozda na Debelem rtiču.

Ekološko pomembna območja so 4:

Koda/ID/Šifra	Ime	Kratka oznaka
7000	Morje in morsko obrežje	Najsevernejši del Sredozemskega morja z veliko pestrostjo habitatnih tipov od odprtega morja do habitatnih tipov muljevitega in trdnega morskega dna ter prepletom borealnih in sredozemskih rastlinskih in živalskih vrst.
78300	Debeli rtič	Najsevernejši del slovenske obale s flišnim klifom in abrazijsko teraso ter obsežno plitvino z veliko raznolikostjo habitatnih tipov trdnega in muljevitega morskega dna; življenjski prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst (npr. navadna morska trava, leščur).
79400	Debeli rtič - Valdoltra	Flišni klif z obalo in obalnim morjem med bolnišnico Valdoltra in Mladinskim zdraviliščem na Debelem rtiču z značilnimi obalnimi in priobalnimi habitatnimi tipi.
79100	Zaliv Sv. Jerneja	Muljasti zaliv na skrajnem severnem delu slovenske obale tik ob meji z Italijo z evropsko varovanimi habitatnimi tipi: (1320) Muljaste morske obale s prevladujočo travo iz rodu <i>Spartina</i> ; (1410) Obmorska močvirja; (1140) Muljasti in peščeni položi brez vegetacije višjih rastlin;

Prepoznani so še trije pomembni habitatni tipi:

Ime	Physis koda	Natura koda
Podmorski travniki z morsko travo in cimodocejo	11.33	
Morsko dno brez semenk (algalna zarast)	11.2	
Organogene formacije (podmorski grebeni)	11.25	1170

Znotraj parka pa imamo tudi dve Natura 2000 območji:

Koda/ID/Šifra	Ime	Kratka oznaka
SI3000243 SI5000028	Debeli Rtič	<i>Habitatni tipi:</i> (1210) Združbe enoletnic na obalnem drobirju (1240) Porasli obmorski klifi sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu <i>Limonium</i> (1110) Peščena obrežja, stalno prekrita s tanko plastjo morske vode

3. STANJE NARAVE V KRAJINSKEM PARKU

Slovenski obalni pas je v večjem delu urbaniziran, morsko obrežje pa v pretežni meri spremenjeno. Glede na prisotnost ogroženih habitatnih tipov in vrst se Krajski park Debeli rtič odlikuje z biotsko pestrostjo, ter s številnimi naravnimi vrednotami, ki kažejo na razmeroma ugodno stanje z vidika ohranjanja narave. Človek je v minulih desetletjih v območje posegel le z manjšimi počitniškimi kompleksi in obsežnimi kmetijskimi površinami. Negativni vplivi človeka se trenutno uresničujejo pretežno v obliki dejavnosti, manj pa v obliki posegov v prostor.

3.1. Stanje ohranjenosti

Območje Debelega rtiča je eden redkih delov slovenske obale, kjer se na obeh straneh obrežne črte še odvijajo naravni procesi z značilnimi rastlinskimi in živalskimi združbami in kjer so stalno prisotne ogrožene vrste morskih organizmov. Gre za edini del Koprškega zaliva, kjer pozidava v znatnem delu ne sega neposredno do morja. Vzdušje klifov je ohranjena naravna obala v obliki abrazijske terase z značilnimi združbami enoletnic na obalnem drobirju, v morju pred njo pa sta bogato razviti obe osnovni vegetacijski formaciji slovenskega morja - algalna zarast z različnimi vrstami alg rodu *Cytoseira* na trdnem in morski travniki s kolenčasto cimodocejo (*Cymodoceum*) na peščenem in muljevitem dnu. Ob obali polotoka Debeli rtič si od zaliva Valdoltra proti zalivu Sv. Jerneja sledijo v pretežno naravni podobi ohranjena abrazijska terasa in nad njo flišna stena, prekinjena z betonsko ploščadjo, ki se izravna v manjši zaliv, v katerem je grajena obala in betonski bazen mladinskega zdravilišča. Po plaži mladinskega zdravilišča se začne več kot kilometer dolg odsek naravnega obrežnega pasu s flišno steno in abrazijsko teraso. Ob naravnem zaključku klifa na severovzhodu je območje grajene obale, ki sega do zaliva Sv. Jerneja. Na območju, s katerim je minula desetletja upravljalo Ministrstvo za notranje zadeve, sta popolnoma spremenjena tako pršni kot bibavični pas, zaradi prekinitve naravnih procesov pa je močno degradiran tudi zgornji infralitoral. V zaliv sv. Jerneja je kot posledica delovanja bivšega kamnoloma nasut polotok, ki je pred erozijskim delovanjem morja zavarovan s skalometom, sicer pa urejen kot zatravljena plažna površina. Za celotno obrežje polotoka je značilna visoka stopnja naravne ohranjenosti. Z manjšimi prekinitvami - kopališči in manjšimi pomoli, se to sosledje naravno ohranjenih delov morskega obrežja z visoko biotsko pestrostjo in naravnimi vrednotami razteza v dolžini več kot 4 km, od zaliva Valdoltra do državne meje z Italijo, in predstavlja edini preostali del naravnega morskega obrežja v Koprškem zalivu, ki je po dolžini le nekoliko manjši od Krajskega parka Strunjan. V morju zagotavlja ohranjanje naravnih procesov dobra osvetljenost in relativna oddaljenost območja od pomembnejših virov organskega onesnaževanja s komunalnimi odpadki, kar pomembno prispeva k ugodnemu ohranitvenemu stanju algalnih združb in travnikov s kolenčasto cimodocejo ter posledično k pestrosti podvodnega sveta. Slednja je v veliki meri pogojena tudi s strukturiranostjo morskega dna, tj. obsežnimi razgaljenimi plastmi (terasami) peščenjaka, ki nakazujejo umikanje klifa in stopničasto segajo več sto metrov v morje ter ohranjenimi erozijskimi in drugimi naravnimi procesi, ki povezujejo kopno in morsko stran obrežja. Na muljevitem in peščenem obrežju zaliva Sv. Jerneja so prisotne in dobro razvite značilne združbe slanaš, med ogroženimi habitatnimi tipi izstopajo predvsem obsežni sestoji metličja. Rastišče je eno od zgolj treh na slovenski obali. Stanje je zadovoljivo, z izvedeno ureditvijo nasutja in mirujočega prometa je omogočena večja stabilnost. Skrajno območje ob meji – Lazaret izkazuje, da je površina plaže od meje z Italijo do območja Natura 2000 ob Jernejevem zalivu v preteklosti bila obremenjena z gradbenimi odpadki, ki se ob erozijskem delovanju morja premikajo neposredno na obalo. Na slemenu rta so ohranjeni tudi ostanki avtohtonega hrastovega gozda. Manjša sestoj sta na zgornjem robu skrajnega dela rta ter na območju Mladinskega zdravilišča Rdečega križa, nekoliko obsežnejši sestoj pa sredi vinogradov. Toploljubni hrastov sestoj sredi polotoka se je ohranil na površini približno 0,5 ha in je od vinogradov ločen s poljskimi potmi. Na severovzhodnem vogalu sestoja izstopa večji primerek hrasta.

3.2. Dejavniki ogrožanja

Območje je majhno in zelo ranljivo. Dokaj neoviran dostop z motornimi vozili preko vinogradov do roba klifa tik nad morjem je v preteklih letih pripomogel k temu, da je območje v poletnih mesecih intenzivno obiskovano, tako s kopne kakor tudi z morske strani. Nekontrolirano obiskovanje ogroža posamezne naravne vrednote in negativno vpliva na ugodno ohranitveno stanje ogroženih vrst in habitatnih tipov. Slednje posebej velja za ostanke hrastovega gozda na kopnem ter za bentoške združbe in vrste na morskem dnu.

Ogrožujoče dejavnosti na kopnem so predvsem dostopanje z motornimi vozili, plezanje po klifu, kurjenje, uničevanje podrasti, odlaganje odpadkov, izdelava dostopov do obale, ki spreminja geomorfološke procese in degradira geomorfološke pojave na klifu ter spreminja naravne procese na abrazijski terasi. Tudi vsakodnevno premikanje kamena in zlaganje le-tega v površine za ležanje, ima za posledico neprestano spreminjanje življenjskih pogojev tako za habitatni tip enoletnice na obalnem drobirju kakor za posamezne živalske vrste, ki imajo svoj življenjski prostor pod kamni oz. v obalnem drobirju. Poleg plovil za prosti čas, ogrožajo izjemno biotsko pestrost morja in morskega dna okrog Debelega rtiča tovarne ladje in pristaniške operacije na bližnjem sidrišču in obračališču (dvigovanje sedimenta ob manevriranju) ter na trasi mimo akvatorija Debelega rtiča, kjer smo bili priča nasedanju tovarne ladje in tankerja na poti v koprsko pristanišče. Poklicni ribiči uporabljajo stoječe mreže, ki ne povzročajo škode na morskem dnu in zaradi velikih očes lovijo večje osebke. Na območju se lovi le pelaška riba in to le v jesenskem delu leta. Registrirana nabiralca školjk sta le dva. Nabirata dondole in mušole na globini dveh oz. treh metrov, predvsem na območju grebena, kjer je zaradi tokov in primerne podlage dovolj velika gostota osebkov. Dejavnosti športnih ribičev so bolj problematične. Ribolov ni selektiven in ni organiziran, zato ne omogoča spremljanja stanja in ne dogovarjanja o morebitnih omejitvah količin, ribolovnih orodij in časa izvajanja dejavnosti. Plovke, ki označujejo morsko mejo zavarovanega območja in ki so bile nameščene leta 2002, niso bistveno pripomogle k upoštevanju varstvenega režima, ki na zavarovanem območju prepoveduje plovbo na motorni pogon. Na območju sidrajo plovila na motorni pogon, od vodnih skuterjev in manjših čolnov, do velikih jadrnic in celo manjših jaht. Največja koncentracija čolnov je značilna prav za predel peščene sipine na panti, kar povzroča poškodbe tako na travniku kolenčaste cimodoceje, kakor tudi na strukturah in vrstah trdnega morskega dna. Nadzor nad plovbo oz. upoštevanjem sedanjega varstvenega režima se kljub večkratnim poskusom angažiranja pomorske policije in uprave za pomorstvo, praktično ne izvaja oz. v zelo omejenem obsegu. O organskem onesnaževanju, zaradi pomanjkljivo urejenega kanalizacijskega sistema in neposrednih, divjih izpustov odplak v morje, poroča Lipej in sodelavci (2007, 2016).

4. UPRAVLJAVSKE SMERNICE IN VARSTVENI CILJI TER USMERITVE

Krajinski park Debeli Rtič (KPDR) je širše obalno in morsko zavarovano območje, s katerim se celovito tako prostorsko kot upravljavsko ureja še zadnje naravno obrežje Koprškega zaliva s pomembnim morskim območjem. Upravljanje zavarovanega območja zagotavlja:

- nadzor nad spoštovanjem varstvenih omejitev in razvojnih usmeritev z namenom zagotavljanja varstva naravnih vrednot v širšem pomenu
- ohranitev ter celovito obravnavo in predstavitev vseh naravnih vrednot in drugih območij, pomembnih z vidika ohranjanja narave na Debelem rtiču in tudi na širšem območju Občine Ankaran (primeroma mokrišče pri Sv. Nikolaju, hrasti v Milokih, slapišče v Ankaranu);
- redno vzdrževanje in dopolnjevanje parkovne infrastrukture (plovk, dostopnih poti, informativnih tabel);
- pridobivanje mednarodnih sredstev in izpeljavo mednarodnih projektov ter izgradnjo partnerstev, ki bi omogočila nadgradnjo in uresničevanje naravovarstvenih ciljev in razvojnih usmeritev, predvsem v sodelovanju z drugimi morskimi zavarovanimi območji v Sloveniji (Krajinski park Strunjan, skupno izvajanje nadzora na morju) in s sosednjo državo (primeroma oživitve pred leti predlaganih načrtov o slovensko italijanskem zavarovanem območju, ki bi vključevalo Debeli in Tanki rtič ter zaliv Sv. Jerneja).

4.1. Namen ustanovitve krajinskega parka

Z ustanovitvijo parka smo zasledovali v prvi vrsti namen ohranitve čim bolj nedotaknjenega naravnega okolja:

- ohranitev morja in morskega obrežja ter neposrednega zalednega kopnega v naravnem stanju z vzdrževanjem naravnih procesov in preprečevanjem negativnih vplivov različnih posegov in dejavnosti na biotsko raznovrstnost in naravne vrednote,
- ohranitev obstoječe namembnosti širšega območja, ki bo preprečevala ali omilila morebitne negativne vplive iz neposredne okolice zavarovanega območja;
- ohranitev in valorizacija kulturne dediščine.

4.2. Cilji zavarovanja območja

So naslednji:

- ohranitev biotske pestrosti območja z zagotavljanjem ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov;
- varstvo posameznih naravnih vrednot, ekološko pomembnih območij, Natura 2000 območij, ogroženih vrst in habitatnih tipov ter ohranitev njihovih vidnih in funkcionalnih lastnosti;
- vzpostavitev pogojev za izvajanje naravi prijazne kmetijske ter rekreacijske in vzgojno izobraževalne dejavnosti, slednje tudi v povezavi z drugimi območji in objekti na območju Ankarana, pomembnimi z vidika ohranjanja narave;
- vzpostavitev učinkovitega upravljanja zavarovanega območja, vključno z nadzorom nad izvajanjem opredeljenih varstvenih režimov na morskem in kopnem delu zavarovanega območja;
- usklajevanje in povezovanje med varstvom narave in kulturne dediščine ter kmetijstvom, ribolovom, ribogojstvom in školjkarstvom ter dejavnostmi, povezanimi s turizmom in rekreacijo.

4.3. Razvojne usmeritve zavarovanega območja

- spodbuja se sonaravna kmetijska pridelava ter trajnostna/sonaravna oblika ribištva in marikulture in povezave le teh s trajnostnim turizmom;
- spodbuja se obnovo naravne vegetacije, tj. sestojev hrasta na robu in med vinogradi, kjer se spodbuja ekološka pridelava;
- spodbuja se trajnostne oblike rekreacije in turizma, kot so naravoslovni turizem z vodenimi ogledi naravnih vrednot, kopnimi in morskimi učnimi potmi, ne le na zavarovanem območju, temveč širšem območju Občine Ankaran;
- spodbuja se vzgojno izobraževalno dejavnost v povezavi z bližnjimi vzgojno izobraževalnimi institucijami in Mladinskim zdraviliščem in letoviščem RKS Debeli rtič;
- spodbuja se valorizacijo nepremične kulturne dediščine na tem mejnem in arheološko bogatem območju v izobraževalne in turistične namene;
- dodatna infrastruktura na morskem obrežju se gradi le izjemoma, pač pa se prednostno izkorišča že urbanizirane dele obrežja;
- čelne površine klifa se utrjujejo le izjemoma, in sicer na sonaraven način, v omejenem obsegu in z namenom sanacije ali preprečevanja erozijskih procesov na že urbaniziranih delih obrežja.

4.4. Upravljavski cilji in sredstva

Učinkovito upravljanje parka pomeni ohranjanje in izboljšanje stanja naravnih vrednot, zagotavljanja ugodnega ohranitvenega stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov, ohranjanja biotske pestrosti, usmerjanja dejavnosti v parku ter glede slednjega nudenje pomoči prebivalcem in obiskovalcem območja.

- Odstraniti ali omejiti je potrebno dejavnike, ki na območju krajinskega parka ogrožajo ohranjanje ugodnega stanja naravnih vrednot, biotske pestrosti in krajinske pestrosti oz. jih zmanjšati do tolikšne mere, da tovrstno ogrožanje ne bo več prisotno. V veliko primerih mora ob tem priti tudi do izboljšanja trenutnega stanja.
- Nujna je ureditev obiska in infrastrukture na območju parka, kar je možno doseči z učinkovitejšim nadzorom in spremljanjem stanja v parku, ureditvijo morskega in kopenskega prometa, kolesarskih poti in pešpoti ter učinkovito signalizacijo (prometni znaki, informacijske in opozorilne table) ob cestah in ostalih poteh.
- Preučilo se bo potrebe po postavitvi ovir za avtomobile, kolesarje in sprehajalce ter določilo primerne oblike takšnih ovir, da bomo z njihovo postavitvijo čim manj moteče in čim bolj učinkovito preprečili uporabo nedovoljenih poti in prehodov. Preučilo se bo možnosti za čim učinkovitejše in čim obsežnejše zmanjšanje pritiska mirujočega prometa v parku. Cilj je, da se na območje parka v čim manjši meri dostopa z motornimi vozili individualno, da se dostop omogoča z javnim prevozom in drugimi trajnostnimi oblikami.
- Na morju se na novo opredeljuje tako mejo zavarovanega območja kot posebne plovne režime, zato je potrebno vzpostaviti jasno označitev, ki je skladna s predpisi o varstvu narave in predpisi, ki urejajo plovbo, iz katere so jasno razvidne prepovedi in pravila. Upravljavca mora v sodelovanju s pristojnimi službami v usklajenih akcijah ob ustrezni informacijski kampanji izvajati nove varstvene režime v praksi.

- Potrebno je pristopiti k izvedbi projekta postavitve dnevni privezih mest na za to določenih mestih v parku, ki bi omogočali obiskovanje parka na morju na sonaraven način in preprečevala škodo, ki nastaja ob kršitvah varstvenih režimov na morju.

- Vzpostavilo se bo učinkovito sodelovanje s prebivalci in deležniki območja parka, inšpekcijskimi službami in upravno enoto, policijo, Upravo RS za pomorstvo, državnimi inšpekcijskimi službami, Zavodom RS za varstvo narave, Zavodom RS za varstvo kulturne dediščine, strokovnjaki s področja biološkega monitoringa in drugimi upravljavci zavarovanih območij na področju Slovenije, Jadrana in Sredozemlja.

5. UPRAVLJALSKI UKREPI

5.1. Vzpostavitev in varstvo morskega dela krajinskega parka

Znatni del zavarovanega območja predstavlja morski del parka, ki na novo vzpostavlja posebni ribolovni režim. Na območju parka v časovno omejenih obdobjih lovijo poklicni ribiči ter nabirajo morske organizme. Prav tako se v parku izvaja gojenje užitnih klapavic. Dosedanji varstveni režimi niso omejevali niti poklicnega niti športnega ribolova.

- Športni ribolov je po novem dovoljen le iz obale in to samo v tretjem varstvenem območju, kar predstavlja bistveno spremembo situacije in zahteva sistematično osveščanje in izvajanje nadzora s strani upravljavca.

Ribiči in stroka ugotavljajo, da se količina ulova v zadnjih letih stalno zmanjšuje, zato se pojavljajo tudi dvomi o vlogi morskih rezervatov ter o potrebi po aktivnejšem poseganju v morsko okolje kot so umetni grebeni. Prav tako poklicni ribiči kot pristojne službe za ribištvo na ministrstvu zatrjujejo, da je pomemben razlog za padec ulova nezakoniti lov neregistriranih ribičev. Po drugi strani pa kažejo izkušnje drugih zavarovanih območij po svetu, da dosledno varovani morski rezervati povečujejo ribji stalež izven rezervata, kar omogoča predvidljive prihodke poklicnih ribičev, ki se ukvarjajo s tradicionalnim obalnim ribolovom. Ribiška dejavnost je namreč del tradicije tega območja, zato si bo upravljavec prizadeval ohraniti tako dejavnost, ki ne ogroža zavarovanega območja.

- Glede poklicnega ribolova, kjer se bo predvidoma v prvi fazi obstoječa praksa ribolova opredelila kot varstveni režim v zavarovanem območju, bo moral upravljavec s poklicnimi ribiči uskladiti cilje in sredstva varstva morja v parku.

- Upravljavec bo v prvem obdobju pripravil analizo stanja na področju ribištva, nabiranja morskih organizmov in školjkarstva na območju parka, ki bo služila za oblikovanje ukrepov in vzpostavitev pravil za te dejavnosti na območju parka.

- Preučilo se bo možnosti vključitve v projekte, ki predvidevajo uporabo prostih ribiških kapacitet za namene prevoza turistov na območju krajinskega parka in širše.

- Pristopilo se bo k pripravi dokumentacije in izvedbi dnevni privezih mest na morju, z namenom preprečevanja škode zaradi sidranja na območju občutljivih in ranljivih morskih habitatov.

5.2. Varstvo klifa in naravnega obrežja

Vzdolž klifov je ohranjena naravna obala v obliki abrazijske terase z značilnimi združbami enoletnic na obalnem drobirju. Za kopni del so značilni intenzivni erozijski procesi in pojavi. Zeleni pas na robu klifa se porašča z avtohtono združbo s hrastom, črnim gabrom in malim jesenom, ki ga nadomešča sajen bor. Prvotna drevesno grmovna združba je prisotna na zgornjem robu klifa, med kmetijskimi površinami, na območju obeh počitniško turističnih kompleksov in v neposrednem zaledju zaliva Sv. Jerneja. Neposredno za pasom te vegetacije so sklenjene površine intenzivnih vinogradov, med katerimi je ohranjen fragment avtohtonega hrastovega gozda, ki je nekoč poraščal celoten polotok. Prav na tem območju se prepleta kar štiri od šestih naravnih vrednot in sicer flišni klif, abrazijski spodmol, klif Valdoltra in ostanek hrastovega gozda.

Gozd sestavljajo drevesne vrste, ki so tipični predstavniki submediteranskih lesnih združb, s primarnim puhastim hrastom. Ta združba zavzema južne, strme, tople in suhe ekspanzije pretežno na flišu v slovenski Istri. Prevladuje hrast puhavec z gradnom in cerom, skupinsko pa se pojavlja še črni gaber, ki sega do morja, kar je v Sloveniji izjema in ga je zato vredno dodatno varovati. Gozd ima na celotnem območju pomembno varovalno vlogo, saj varuje tla pred erozijo. Prav tako je pomemben zaradi funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti, zaradi ekosistemskih funkcij ter kot nahajališče redkih in ogroženih vrst, tako rastlin kot živali. Gre za ostanke gozdov, ki pomenijo zatočišče vrstam, izrinjenim zaradi izgube habitatov. Naravni gozd v takšnem okolju tudi močno vpliva na abiotske ekološke dejavnike.

Vse gozdne površine, kljub omejenemu obsegu, zagotavljajo tudi poučno, raziskovalno in estetsko funkcijo. Večina gozdnih površin je v javni lasti (občinski in državni). Krepitev biotske raznovrstnosti lahko le delno dosežemo s klasičnimi negovalnimi ukrepi, zato je potrebno postopoma prepuščati gozd naravnemu razvoju, snovanju novih gozdnih površin ter negi gozdnega roba, obnavljanju izgubljenih in degradiranih habitatov in biotopov.

Zeleni pas na robu klifa se je, zaradi neprimerne ali neobstoječega varstva in gojitvenih ukrepov skozi leta neprimerno spremenil. Na podlagi tega dejstva ter obstoječega nevarnega stanja (erozija, rušenje klifa, suha, podrtja, nevarna drevesa), območje poškodovanega gozda zajema 17300m² (1,73ha), zato je potrebno:

- Izvesti revitalizacijo zelenega pasu na robu klifa in s tem obnoviti in izboljšati vrstno sestavo gozdne združbe ter hkrati zaščititi zavarovano območje pred pospešeno erozijo ter izginjanjem.
- Spodbuditi preusmeritev iz klasičnega vinogradništva v sonaravne oblike tudi z vzpostavitvijo vegetacije mejic s snovanjem projektov, ki subvencionirajo tovrstno proizvodnjo ter promocijo vina, pridelanega v krajinskem parku.
- Flišni klif je na Debelem Rtiču podvržen intenzivni eroziji, zato je potrebno tako za pridobitev ustreznega znanja, ki omogoča varovanje, kot zagotavljanje varnosti obiskovalcev, celovito prepoznati in raziskati erozijo flišnih kamnin klifa, prav tu.

5.3. Osveščanje in izobraževanje

Upravljalavec bo prevzel glavno vlogo pri organizaciji izobraževanja in osveščanja prebivalcev in ostalih deležnikov na območju parka ter obiskovalcev glede njegovih naravnih danosti in trajnostnega razvoja dejavnosti, s čimer bomo dosegli višji nivo védenja o samem parku in njegovih danostih, izrabi njegovih potencialov in večjo ozaveščenost glede nujnosti trajnostnega razvoja vseh dejavnosti. Pri tem se bo sodelovalo s strokovnimi službami, npr. kmetijsko svetovalno službo, s pomočjo katere se bo iskalo tudi ugodnosti za kmetijsko dejavnost (subvencije, kmetijsko okoljska plačila), s katerimi se bodo v čim večji meri povečale trajnostno usmerjene kmetijske dejavnosti.

- Zainteresiranim pridelovalcem vina ter školjkarjem in ribičem se bo omogočilo povišati dodano vrednost njihovim pridelkom, proizvodom in ponudbam z uvedbo kolektivne znamke in povezavo s Skupnostjo parkov Slovenije, ki bo povečala njihovo prepoznavnost in jih usmerjala k trajnostnemu razvoju dejavnosti. Že obstoječe in nove ponudnike turističnih storitev se bo usmerjalo v mehki turizem s poudarkom na spoznavanju narave, spoznavanju lokalne tradicije in rekreaciji.

- Urejeno bo ustrezno informiranje, izobraževanje, usmerjanje in osveščanje obiskovalcev parka. To bomo počeli predvsem neposredno preko naravovarstvenih nadzornikov, z njihovo stalno prisotnostjo na terenu, s postavitvijo kakovostnih interpretacijskih tabel, z vodenimi ogledi, z ureditvijo učnih poti na kopnem in morskem delu parka, preko mobilne aplikacije ter z vodenimi dejavnostmi za otroke in mladino, ki bodo usklajene z izobraževalnimi programi. Izdelalo se bo jasna pravila obnašanja v parku. Poleg tega se bo pripravilo informacijsko – izobraževalna gradiva ter obsežnejše publikacije o naravnih danostih, tradicionalnih dejavnostih in zgodovini na območju parka. Za učinkovitejšo usmerjanje obiska bodo izvedena vlaganja v vzdrževanje in dopolnjevanje opreme. Pri vzpostavitvi učnih poti se bo vključilo tudi vsebino kulturne in etnološke dediščine v sodelovanju z ZVKDS in Ministrstvom za kulturo.

5.4. Usmerjanje obiska in označitev krajinskega parka

Na območju parka je potrebno zagotoviti gibanje na način in po poteh in smereh, ki bodo kar najmanj vplivale na naravne vrednote. Dostop z roba klifa na obalno območje je potrebno omejiti oz. omogočiti na za to predvidenih mestih, povsod drugod pa je potrebno zagotoviti, da se nove poti in dostopi ne vzpostavljajo.

Ureditve kopnega in morskega prometa vključuje urejanje mirujočega prometa predvsem v času sezone ter izvedbo ukrepov za umirjanje prometa. Z učinkovitim označevanjem je potrebno zagotoviti informiranost, da je dostop z motornimi vozili na območja, ki niso predvidena za promet, prepovedan, izvajati je potrebno nadzor ter stalno opozarjati kršitelje in jih v najhujših primerih tudi globiti.

Urejanje in usmerjanje obiska na morju vključuje označitev morskega dela parka z ustreznimi plovkami, ki označujejo tudi prepovedi sidranja oziroma plovbe s plovili na motorni pogon na ustrezni razdalji od obale, ki bo jasno opredelila zavarovano območje. K usmerjanju obiska bodo prispevala tudi dnevna privezna mesta na morju, ki tvorijo del celovitega upravljalvskega koncepta, ki temelji na omogočanju doživetja narave, ki pa nanjo nima škodljivih posledic. Potrebno pa je tudi zagotoviti nadzor na morju s plovilom.

5.5. Infrastruktura parka

Opredeliti je potrebno, katere od obstoječih poti pridobijo status parkovne infrastrukture po ZON in opredeliti je potrebno obseg in koncept novih oz. dodatnih poti, skladno z namenom varstva in interpretacije zavarovanega območja v širšem občinskem in čezmejnem kontekstu. Poti je potrebno urediti, zavarovati in opremiti ter obstoječe poti in prehode, ki niso primerni, ustrezno zapreti bodisi z zaščitno vegetacijo, ovirami in opozorili, bodisi na drug, razmeram primeren, način.

V prvem obdobju je potrebno poiskati morebitno lokacijo, predvsem pa način ureditve informacijskega središča in usmeritve, na katerih območjih v parku se lahko izvaja tudi rekreacija. Vse to je potrebno uskladiti s celovitim načrtom interpretacije in cilji upravljanja, ki se uskladi z deležniki. Tovrstna ureditev lahko predvideva tudi didaktične infrastrukturne elemente za spodbujanje trajnostih dejavnosti, ki omogočajo ohranjanje narave in dajejo obiskovalcem možnost polnega doživetja parka.

Načrtovanje in ureditev infrastrukture mora predvideti sistem upravljanja in vzdrževanja, vključno z opredelitvijo odgovornosti in virov.

5.6. Varstvo kulturne dediščine

Nepremični kulturni spomeniki na območju občine Ankaran so razglašeni z Odlokom o razglasitvi posameznih nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Koper (Uradne objave Primorske novice št. 1/93-4, 18/93; Ur. l. RS št. 57/2005, 66/2010).

Občina Ankaran je sicer prevzela uveljavljene predpise na svojem ozemlju, kot je citiran odlok. Ker pa gre za akt, ki je nastal na podlagi predhodne zakonodaje s področja varovanja kulturne dediščine, zahteva sedanji Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11-Odl.US 90/12, 111/13 in 32/16; v nadaljevanju ZVKD-1) nov postopek razglasitve spomenikov lokalnega pomena, ki sodi v pristojnosti lokalne skupnosti. Obstoječi spomeniki so zato pomanjkljivo varovani in jih je potrebno novelirati v skladu z veljavno zakonodajo. Zavod za varstvo kulturne dediščine je pripravil seznam enot kulturne dediščine za celotno območje občine, vključno s predlogi za novelacijo in vpis na podlagi veljavnih predpisov. Kulturna dediščina vključno s kulturno krajino Debeli Rtič, se tudi na zavarovanem območju zavaruje z občinskim prostorskim načrtom, medtem ko se kulturni spomeniki lokalnega pomena razglasijo z občinskim odlokom o razglasitvi.

Z izvajanjem varstvenih režimov in razvojnih usmeritev v praksi, se neposredno prispeva k varstvu kulturne dediščine. Odlok o KPDeRt predvideva, da upravljavec parka upravlja tudi kulturne spomenike, če je tako predvideno v odloku o razglasitvi le teh.

Občina se bo z lastnikom zemljišč dogovorila za pridobitev lastninske pravice na zemljiščih z objekti kulturnih spomenikov iz 2. sv. Vojne – razglednega stolpa in podzemnih bunkerjev – na območju krajinskega parka s ciljem valorizacije teh spomenikov in njihovega ustreznega vzdrževanja in predstavljanja javnosti.

Ker gre za zavarovano območje, s poudarjenim pomenom morja, tvori podmorska arheološka dediščine del celovitega razumevanja in varstva krajinskega parka ter njegove interpretacije, ki se dopolnjuje tudi z ostalo kulturno dediščino na območju parka in širše.

5.7. Nadzor

Naravovarstveni nadzor se organizira v okviru službe parka za nadzor, za to skrbita dve naravovarstveni nadzornici, ki sta ustrezno usposobljeni in opremljeni za nadzorstvene naloge in za spremljanje stanja naravnih vrednot. V delu, kjer sta pristojni, za to skrbita tudi občinska inšpekcija in redarska služba. V namen učinkovitega celovitega nadzora se pripravi poseben akcijski načrt in protokol sodelovanja z ostalimi pristojnimi državnimi institucijami (Policija, Uprava za pomorstvo, Služba za varovanje obalnega morja). Skupaj zagotavljajo tudi naravovarstveni nadzor na morju. V naslednjih letih bo služba za naravovarstveni nadzor kadrovsko popolnjena z vsaj še enim naravovarstvenim nadzornikom. Dodatno pomoč pri nadzoru in preprečevanju kršitev predvsem s strani voznikov motornih vozil na področju mirujoče prometa nameravamo zagotoviti z dodatnim usposabljanjem občinskih redarjev za izvajanje naravovarstvenega nadzora.

6. OPERATIVNI CILJI, NALOGE IN AKTIVNOSTI ZA OBDOBJE DO LETA 2023

6.1. Ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti				
<i>Cilj</i>	<i>Naloge</i>	<i>Aktivnosti</i>	<i>Stroški</i>	
<i>Ohranjanje dobrega stanja naravnih vrednot in ogroženih habitatov ter naravnega okolja</i>	Monitoring stanja naravnih vrednot	Zbiranje in analiza podatkov o naravnih vrednotah iz obstoječih objav in projektov.	Foto oprema, oprema za nadzor (daljnogled), uniforme – 5.000 EUR.	
	Preprečevanje poslabšanja stanja ogroženih habitatov in njihovo izboljšanje	Preverjanje stanja naravnih vrednot ob vseh terenskih izhodih	Interventni stroški 5.000 EUR /letno	
	Zagotavljanje ohranjanja naravnega okolja	Letni pregled stanja ogroženih habitatnih tipov		Vzpostavitev monitoringa indikatorskih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst
		Analiza stanja naravnih vrednot in določitev morebitnih ukrepov za odstranitev negativnih dejavnikov		Preprečevanje slabšanja stanja naravnega okolja z nadzorom in morebitno izvedbo sanacijskih ukrepov
Preprečevanje slabšanja stanja naravnega okolja z nadzorom in morebitno izvedbo sanacijskih ukrepov				
<i>Izboljšanje stanja gozdnega sestoja na čelnem delu klifa</i>	Priprava načrta sanacije robnega gozdnega sestoja z Zavodom za gozdove in ZRSVN ter in uskladitev z Vinakoper in SKZG RS	Obnova močno poškodovanih delov gozdnega roba (priprava površin za obnovo, obnova s sajenjem/setvijo).	20.000 EUR/ letno	
	Izvedba sanacijskih ukrepov in spremljanje stanja	Nega obnovljenih površin in poškodovanega mladovja (z obžetvijo sadik, z odstranjevanjem poškodovanih drevesc v poškodovanih mladovjih) in s krepitvijo stojne stabilnosti.		
	Z Vinakoper in SKZG RS se uskladi dogovor o varovanju zelenega	Zaščita mladja na obnovljenih površinah (varstvo pred divjadjo in drugimi škodljivimi dejavniki)		

	roba klifa in o morebitnem sodelovanju pri vzpostavitvi dodatnih zelenih mejic.	Odstranitev podrtega, visečega, poškodovanega drevja iz območja klifa (pobočje, rob klifa), ki visi nad obalo oz. kopališčem ter iz ostalega dela gozda (rob klifa) - posek težkega drevja v varovalnem gozdu, razrez/sidranje drevja v varovalnem gozdu, odmik podrtega drevja iz območja klifa	
	Dogovor z SKZG RS, Vinakoper in Zavodom za gozdove RS za obnovo in razširitev gozdnih površin na robu klifa in odmik vinogradov.	Priprava projektne naloge za obnovo in razširitev gozdnih površin na robu klifa in umik vinogradov Posek dela vinograda, priprava zemlje, zasaditev gozdnih vrst dreves Obveščanje javnosti o poškodovanosti gozda na zgornjem robu klifa in aktivnostih ob njegovi sanaciji	100.000 EUR
Ohranjanje naravnega stanja morskega obrežja in zagotavljanje odvijanja naravnih procesov	Ureditev oz. določitev posameznih dostopov z roba klifa do morja, preprečevanje vzpostavljanja dodatnih, »divjih« dostopov	Ureditev in označitev obstoječih dostopov do morja, sanacija oz. vzpostavitev naravnega stanja na delih, kjer so urejeni divji dostopi.	5.000 EUR
	Nadzor in preprečevanje spreminjanja morske obale	Aktivnosti nadzora predvsem v poletnih mesecih, ko obiskovalci gradijo kamnite strukture na obali, opozarjanje, kaznovanje in redno podiranje takih struktur.	
	Študija odvodnjavanja padavinskih voda iz območja kmetijskih površin	Izdelava študije ureditve odvodnjavanja padavinskih voda iz območja vinogradov na čelu polotoka.	5.000 EUR
6.2. Usmerjanje obiska in naravovarstveno osveščanje			
Priprava načrta interpretacije in predstavljanja Krajinskega parka Debeli rtič	Priprava smernic za načrt interpretacije.	Določitev ciljev interpretacije v skladu z usmeritvami Načrta upravljanja.	3.000 EUR idejna zasnova
	Izdelava načrta interpretacije in predstavljanja KP DR.	Določitev elementov parka, ki bodo tvorili posamezne interpretativne sklope.	5.000 EUR izdelava načrta interpretacije
		Določitev ciljnih skupin.	
		Določitev in oblikovanje didaktičnih in predstavitvenih vsebin in aktivnosti.	
Vzpostavitev samostojne spletne strani parka	Postavitev samostojne spletne strani parka	Določitev in priprava vsebin	8.000 EUR
		Oblikovanje in postavitev spletne strani	

Vzpostavitev poti znotraj parka – učne poti, tematske poti, poti za ogled parka	Določitev poteka in vsebine različnih poti v skladu z načrtom interpretacije in Načrtom upravljanja	Določiti vsebine za predstavitev v sklopu učnih in tematskih poti*	*Že narejeno
		Določiti potek učnih, tematskih in poti za ogled parka v skladu z varstvenimi režimi, določenimi vsebinami ter v skladu z varnostnimi omejitvami in Načrtom upravljanja*	Izdelava aplikacije za mobilni telefon 8.000 EUR
		Izdelava didaktičnih in predstavitev vseh vsebin za posamezne učne in tematske poti in/ali aplikacije za mobilni telefon	
		Izdelava načrtov poteka in vodenja po posameznih učnih in tematskih poteh	
		Načrtovanje postavitve urbane opreme in varnostnih elementov, kjer je to potrebno	
		Izdelava varnostnih načrtov za posamezne poti	Varnostni načrt 1.500 EUR
Priprava predstavitvene publikacije o naravi in drugih posebnostih parka	Izdelava publikacije	Določiti smiselni obseg posameznih vsebin (knjige, brošure, letaki, ...)	Publikacija 5.000 EUR
		Določiti vsebine za predstavitev v publikaciji	Letaki 3.000 EUR
		Preko prijave projektov skušati pridobiti sredstva za izdelavo publikacije	
		Izdelava publikacije	
Sodelovanje z izobraževalnimi institucijami in drugimi deležniki	Vzpostavitev aktivnega sodelovanja s šolami in drugimi izobraževalnimi institucijami ter drugimi ključnimi deležniki – drugimi zavarovanimi območji narave, s Skupnostjo naravnih parkov Slovenije in drugimi	Vzpostavitev trajnega sodelovanja z OŠVA preko učiteljev naravoslovja	
		Nadaljevanje sodelovanja s SNPS	
		Vzpostavitev novih sodelovanj z drugimi izobraževalnimi institucijami in drugimi deležniki	
6.3. Ukrepi za ureditev kopenskega in morskega prometa			
Postavitev ustrezne prometne signalizacije na območju celotnega parka	Ustrezna ureditev prometne signalizacije glede hitrosti in prepovedi prometa ter prepovedi ustavljanja in parkiranja na vseh potrebnih mestih	Določitev ustrezne prometne signalizacije na območju parka	3000 EUR
		Postavitev nove signalizacije	
		Predstavitev nove signalizacije javnosti	
Preprečevanje vožnje z vozili na ranljivih območjih	Postaviti fizične ovire ali sistem, ki onemogoča vožnjo vozil na mestih kjer redno prihaja do kršitev oz. na mestih,	Določiti primerna mesta in oblike fizičnih ovir	3000 EUR
		Postavitev ovir	

	kjer bi kršitve lahko negativno vplivale na zavarovane habitatne tipe, vrste, njihove habitate ali naravne vrednote			
<i>Ureditev mirujočega prometa na območju parka</i>	Preprečevanje parkiranja v naravnem okolju oz. na območjih, kjer je to prepovedano in predstavlja nevarnost za promet ter ogroža naravne vrednote	Dosleden nadzor nad nepravilnim parkiranjem v sezoni	Urejanje parkirišč 3000 EUR	
	Spodbujanje uporabe javnega prometa in drugih trajnostnih oblik prevoza in dostopa do parka	Obveščanje in osveščevalne aktivnosti V okviru trajnostne mobilnosti se pripravi projekt spodbujanja javnega prevoza obiskovalcev po morju in na kopnem	1000 EUR	
<i>Ureditev morskega prometa na območju parka</i>	Označitev parka na morju v sodelovanju z MOP in Upravo za pomorstvo RS	Nabava, označitev in postavitve ustreznih plovk	20.000 EUR	
	Zagotovitev stalne naravovarstvene službe na morju	izvajanje nadzora nad spoštovanjem NV režimov na morju in preprečevanje nedovoljenih aktivnosti na morju v sodelovanju z vsemi pristojnimi službami – Uprava za pomorstvo, SVOM V sodelovanju z Upravo za pomorstvo odstranjevati nelegalno sidrana plovila	Nakup plovila 20.000 EUR Gorivo 1.000 EUR/leto Vzdrževanje, privez 1.000 EUR/leto	
	Postavitev plovk za dnevna privezna mesta	Priprava dokumentacije za izvedbo postavitve sidrnih plovk	Priprava dokumentacije v okviru projekta	2000 EUR
		Postavitev sidrnih plovk	Postavitev plovk	2000 EUR/privez
6.4. Ureditev parkovne infrastrukture				
<i>Ureditev in vzdrževanje parkovnih poti, dostopov, označevalnih elementov in urbane opreme</i>	Določitev poteka in vzpostavitev poti po parku in ustrezne infrastrukture	Postavitev, urejanje in obnavljanje kopne parkovne infrastrukture	Oblikovanje, izdelava in postavitve označevalnih in interpretativnih tabel ter usmerjevalnih oznak; 10.000 EUR	

			Nabava in postavitve urbane opreme, kjer je to potrebno 20.000 EUR
		Ukinjanje oziroma zapiranje neprimernih poti in prehodov na kopnem	
<i>Ureditev informacijskega središča in območij, namenjenih rekreaciji ter osveščanju</i>	V sodelovanju z deležniki zavarovanega območja opredeliti namen središča in območij namenjenih rekreaciji, ki omogočajo ohranjanje narave in hkrati dajejo možnost za polno doživetje parka	Izdelava seznama možnih lokacij informacijskega središča in območij namenjenih rekreaciji	Analiza in načrtovanje 10.000 EUR
		Analiza lokacij in glede na to določitev primerne lokacije	
	Opredeli se trajnostne dejavnosti na zavarovanem območju	Določitev, izdelava in postavitve vsebin, skladno z načrtom interpretacije in načrtom upravljanja	
		Zasnova vsebin in didaktičnih pristopov za osveščanje ter predstavitve in vodenja po parku	
		Analiza možnih trajnostih dejavnosti	

Občina Ankaran

Barbara Švagelj

PRILOGA: Operativni program upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2014-2020 (PUN – Debeli Rtič).

Ime vrste/ HT Natura 2000	EU koda	Podrobnejši varstveni cilji za:	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Odgovorni nosilec
Združbe Enoletnic na obalnem drobirju	1210	Velikost habitatnega tipa ohrani se 0,85 ha Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa ohrani se morska in kopenska erozija brez premeščanja kamenja	Zavarovanje, Vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov, urediti infrastrukturo za obisk območja	Določijo strokovne podlage, določijo naravovarstvene smernice in mnenja	MOP načrtovalci in nosilci urejanja prostora občina
Peščena obrežja, stalno prekrita s tanko plastjo morske vode	1110	Velikost habitatnega tipa ohrani se 1 ha Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa ohrani se morsko dno brez mehanskih poškodb	Vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov, sprejeti odlok o prepovedi sidranja oz. vzpostavitvi priveznih mest	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	načrtovalci in nosilci urejanja prostora MOP, MGRT Uprava za pomorstvo, občina
Porasli Obmorski klifi sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu Limonium	1240	Velikost habitatnega tipa ohrani se 3,8 ha Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa ohrani se morska in kopenska erozija; ekološkim zahtevam habitatnega tipa primerna raba brez premeščanja kamenja	Zavarovanje, vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov, urediti infrastrukturo za obisk območja, vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE	Določijo strokovne podlage; določijo naravovarstvene smernice in mnenja	MOP načrtovalci in nosilci urejanja prostora občina ZGS MOP
vranjek	A39	Velikost populacije ohrani se 800 osebkov (selitev) 300 osebkov (prezimovanje) Velikost habitata ohrani se 90 ha Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa ohrani se boje za prenočevanje	Raziskati obseg prilova v slovenskem morju -koliko vranjekov se ulovi v mreže; vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	Določijo naravovarstven e smernice in mnenja	Načrtovalci in nosilci urejanja prostora

VIRI:

- Strokovne podlage za sprejem ukrepov varstva naravnih vrednot na območju Debelega rtiča, ZRSVN, januar 2018, Turk in sodelavci
- Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015-2020, Vlada RS, april 2015
- Pregled morske biodiverzitete v Občini Ankaran, november 2016, MBP NIB, Lipej in sodelavci
- Odlok o Krajinskem parku Debeli rtič, UL 48/2018

